

Inzake segregatie en integratie adviseert de Maatschappelijke AdviesRaad het College van Bestuur van Optimus als volgt:

Het thema van segregatie en integratie is per definitie een lastig en weerbarstig thema, maar vooral een thema vol dreiging doordat het onvermijdelijk verbonden is met het gevaar van maatschappelijke tweedeling en alle mogelijke negatieve gevolgen van dien. Met de situatie rond De Regenboog, inclusief de wijk de Valuwe waarin de school staat, wordt dit thema voor Optimus heel concreet en komt het heel dichtbij.

Het antwoord hierop vanuit Optimus c.q. De Regenboog zou moeten zijn wat de rode draad genoemd kan worden van de adviezen van MAR tot nu toe, met nog meer kracht wellicht: geef de kwaliteit van het onderwijs en daarin de centrale plek van het kind absolute prioriteit. Maatwerk dient daarbij vanzelfsprekend te zijn. Maar zoals bij elk advies krijgt genoemde rode draad ook in dit advies een extra eigen wezenlijk accent. Het betreft een voorwaarde, een eis zo je wilt, die de praktijk in de ogen van de MAR stelt: laat de leerkracht de centrale rol spelen in het onderwijsproces, uiteraard met de bijbehorende kwaliteit. Weet je getergd van deze route een succes te maken, want elk kind, zwart of wit van kleur en/of school, heeft recht op optimaal onderwijs – de maatschappij trouwens ook.

Verlies je niet in eindeloze en vooral vruchteloze discussies over zwarte of witte school; zie het integratiedebat dat de maatschappij al jaren voert, met zijn gemiste kansen. Een gewaarschuwd mens telt voor twee.

Laat je ook niet verleiden tot pragmatische, opportunistische stappen. De optie bijvoorbeeld van een fusie tussen De Regenboog en De Waai mag voor de hand liggen. Misschien een redelijk snelle en goede aanpak van het probleem, maar wellicht gaat deze te zeer voorbij aan de belangrijke relatie tussen school en wijk, zeker in dit geval van De Regenboog en de Valuwe. De MAR lijkt het inhoudelijk een betere en meer logische optie samen met de andere basisschool in de Valuwe, openbare basisschool 't Startblok, een volwaardig IKC op te richten. Waarschijnlijk een langere weg, maar in elk geval een optie die heel serieus moet worden onderzocht.

Toelichting

- De MAR heeft zich in de bespreking van dit advies o.a. gebaseerd op de overzichtelijke en inzichtelijke notitie van Joep Bakker *Cultureel-etnische segregatie in het onderwijs: achtergronden, oorzaken en waarom te bestrijden?* (2012). Los van de verschillen in kwaliteit van de vele besproken onderzoeken schetst de notitie het beeld van tegenstrijdigheid en verwarring. De voorstanders van de witte school kunnen er net zo goed mee uit de voeten als die van de zwarte school. Kortom, er bestaat weinig eenduidigheid waar het om de cultureel-etnische segregatie in het onderwijs gaat. Eén punt springt er uitdrukkelijk en zonder enige twijfel positief uit: dat is de vitale rol van de leerkracht in het onderwijsproces. Zoals lerares Rita Pierson het in haar TED-presentatie, mei 2013, met verve uitlegt: *de relatie met je leerlingen is ongelofelijk belangrijk en het feit dat jij er volledig voor ze bent en in ze blijft geloven, zelfs als ieder ander het al heeft opgegeven, niet in de laatste plaats de leerling zelf. Elk kind heeft een kampioen nodig.* De hier gepresenteerde leerkracht staat haaks op het gevaar van onderhuids racisme: met een zekere regelmaat duiken her en der signalen op dat leerkrachten er onbewust van uitgaan dat allochtone kinderen minder in hun mars hebben – en daar uiteraard ook naar handelen. Met de zo treffend door Rita Pierson ten tonele gevoerde leerkracht hoef je hier niet voor te vrezen.
- Het feit dat De Regenboog (overigens pas vrij recent!) steeds meer een zwarte én kleinere school aan het worden is, doet ook de wijk de Valuwe, waarin ze staat, geen goed. Het versterkt niet alleen het negatieve imago van de wijk, maar ook de vertekening van de Valuwe als allochtonenwijk. Het is waar, er wonen erg veel allochtonen in de wijk (47%), zeker voor een plattelandsgemeente als Cuijk. Maar minstens zo ernstig is de woningvoorraad c.q.

bevolkingssamenstelling van de Valuwe, waar de bewoners overwegend een lage opleiding en laag inkomen hebben, en dat onttrekt zich aan de verdeling autochtoon/allochtoon. Sterker nog, er zijn signalen, dat juist ook de beter opgeleide allochtonen de wijk uit willen en, omgekeerd, zwakke leerlingen, ook van autochtone huize, in tegenstelling tot geslaagde leerlingen na de basisschool veelal in de Valuwe blijven wonen (hoe zeer past hier de oproep van Rita Pierson). In de Valuwe loopt een langdurig, ingrijpend revitaliseringproject. Het hoofddoel daarvan is het doorbreken van het sociaal-economisch eenzijdige karakter van de wijk door meer variatie in de woningvoorraad te realiseren. Maar deze zogenoemde differentiatie lijkt weinig kans van slagen te hebben.

- Optimus c.q. De Regenboog kan aan deze situatie op zich uiteraard niets veranderen, maar haar onderwijskundig belang is wel direct in het geding. Dat zou Optimus/De Regenboog extra moeten motiveren onderwijskundig alles uit de kast te halen om de negatieve gevolgen van de situatie zoveel mogelijk tegen te gaan: *elk kind, zwart of wit van kleur en/of school, heeft recht op optimaal onderwijs.*

Daarom heeft de MAR grote twijfels bij de optie van een fusie van De Regenboog met De Waai. Fusieren betekent dat je het probleem alleen maar verdunt: zwarte kinderen vallen dan immers minder op. Maar dat was pakweg een jaar of 5 à 6 geleden ook bij De Regenboog nog het geval. Dus wat zal een fusie oplossen wat betreft de aanwezige problematiek?

- En daarom ook het advies serieus de optie te onderzoeken van een succesvol IKC samen met 't Startblok, vanuit een soort 'kleurenblindheid' t.a.v. zwarte of witte school: *we leveren hoe dan ook prima onderwijs. Punt uit!* (Zie ook ons advies inzake het IKC.) Het zou onderwijskundig een fantastisch resultaat zijn; dat laat zich raden. Maar het zou ook voor de wijk een geweldige opsteker zijn die de Valuwe bijzonder goed kan gebruiken. Mogelijk zou het indirect zelfs iets kunnen bijdragen aan de zo noodzakelijke differentiatie. Ook voor het onderwijs in de wijk geen onbelangrijke aspecten.
- In de rode draad van de MAR-adviezen wordt de inhoudelijke drive van het onderwijs steeds belangrijker als motief. Zoals elders, wordt in het onderwijsveld ook veel over de inhoud en kwaliteit van het werk gesproken om vervolgens over te gaan tot de weerbarstige praktijk van alledag met zijn procedures, cijfers, targets, enz., in het belang van het beheren en beheersen. Zoals de schrijver Willem Elsschot al eens opmerkte: 'tussen droom en daad staan wetten in de weg en praktische bezwaren'. Zeker in deze zaak wenst de MAR Optimus en De Regenboog de moed en de kracht toe de inhoudelijke drive van het onderwijs voorop te stellen en voorop te houden. Om het met Arnon Grunberg te zeggen: *Geslaagde kennisoverdracht is altijd ook liefde* (Voetnoot in de Volkskrant van 25-2-2015).